

TOIMINTASUUNNITELMA 2018

Yhdistyksen toiminta rakentuu vuonna 2013 hyväksytyyn strategiaan pohjalle.

I. Missio, visio ja tavoitteet

Vapaa Sivistystyo ry:n *missiona* on vapaan sivistystyon asemaan ja toimintaedellytyksiin vaikuttaminen.

Vapaa Sivistystyo ry:n *visiona* on olla vaikuttava vapaan sivistystyon edistäjä ja puolestapuhuja.

Yhdistyksen *tavoitteena* on

- ylläpitää ja parantaa vapaan sivistystyon oppilaitosten toiminnallisia edellytyksiä vaikuttamalla alan lainsäädäntöön ja rahoitusjärjestelmään
- puolustaa ja vahvistaa vapaan sivistystyon asemaa suomalaisessa koulutus- ja oppimisjärjestelmässä sekä lisätä tietoisuutta uusista koulutustehtävistä ja edistää avautuvien mahdollisuuksien haltuunottoa yhdessä jäsenliittojen kanssa
- lisätä vapaan sivistystyon tunnettuutta ja julkista arvostusta
- edistää vapaan sivistystyon kansainvälistä vuorovaikutusta yhteistyöjärjestöjen kautta.

Yhdistyksen *ydintehtävät* ovat

- edunvalvonta ja vaikuttaminen vapaan sivistystyon asemaan ja toimintaresursseihin
- vapaan sivistystyon julkikuvan kirkastaminen ja tunnettuuden lisääminen yhdessä jäsenliittojen kanssa
- mukanaolo kansallisen linjan määrittelyssä suhteessa kansainvälisiin yhteistyöjärjestöihin.

2. Edunvalvonta ja vaikuttaminen

Yhdistys tekee edunvalvontaa ja vaikuttamista tiiviissä yhteistyössä jäsenjärjestöjen kanssa. Valtakunnallisten liittojen kesken sovitaan tilanteen mukaan konkreettisesta vaikuttamistyön työn- ja vastuunjaosta. Näin varmistetaan toiminnan vaikuttavuus, poistetaan päällekkäisyyksiä ja luodaan yhteistä vapaan sivistystyon linjaa ja kuvaa.

Yhteisjärjestön työssä hyödynnetään jäsenjärjestöjen vahvuuksia ja tukeudutaan jäsenjärjestöjen erityisosaamiseen. Näin vapaan sivistystyon järjestöllinen osaamisresurssi on tehokkaassa käytössä ja toimii saumattomasti yhteen.

Edunvalvonnan ja vaikuttamisen tavoitteet ilmenevät yllä olevista yhdistyksen perustavoitteista.

Käytännössä edunvalvonta ja vaikuttaminen tarkoittavat ainakin seuraavia asioita:

- aktiivinen edunvalvonnallinen yhteydenpito päättäjiin ja viranhaltijoihin yhteisesti määritellyin perustein
- jäsenjärjestöjen tukeminen niiden erityiskysymyksissä yhteisesti sovitulla tavalla
- hallituksen hyväksymien aloitteiden tekeminen sekä lausuntojen ja kannanottojen antaminen vapaan sivistystyon yhteisistä asioista
- kehittämistyöryhmissä ja -toimikunnissa mukana oleminen, kun kysymys on vapaan sivistystyon yhteisistä kysymyksistä. Työryhmissä ja toimikunnissa hyväksyttävät paperit käsitellään etukäteen hallituksessa.

Työryhmissä ja toimikunnissa käsitellään hyväksyttävät paperit.

- toimintaympäristön muutosten ennakointi ja muutoksiin reagoiminen vapaan sivistystystyön osalta sekä jäsenjärjestöjen informointi muutosnäkyistä
- vaikuttamisviestintä poliittisiin päättäjiin ja viranhaltijoihin viestintästrategiassa sovitulla tavalla.

Keskeisinä huomion ja vaikuttamisen kohteina ovat vuonna 2018

- vapaan sivistystystyön ja sen järjestöjen rahoitus valtion talousarviossa
- vapaan sivistystystyön rakenteelliset uudistukset
- maahanmuuttaja- ja kotoutumiskoulutus ja koulutuksen uusi rahoitus- ja järjestämismalli
- vapaan sivistystystyön alueellinen yhteistyö
- ammatillisen koulutuksen reformin toteutus
- maakuntauudistus ja vapaa sivistystystyö
- vapaan sivistystystyön oppilaitosten työn kehittämiseen tarkoitettuihin koulutusmäärärahoihin sekä hankerahoitukseen vaikuttaminen yhteistyössä jäsenjärjestöjen kanssa.

Vaikuttamistystyön keskeisinä kohteina ovat opetus- ja kulttuuriministeriö, valtioneuvosto, eduskunta, Opetushallitus, työ- ja elinkeinoministeriö ja Suomen Kuntaliitto. Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimii Vapaan sivistystystyön yhteistyöryhmä YTR. Se käsittelee vapaan sivistystystyön lainsäädäntö-, rahoitus- ja kehittämishankkeita ja toimii yhteistyöelimenä vapaan sivistystystyön toimijoiden ja OKM:n välillä. YTR:n puheenjohtajana toimii yhdistyksen puheenjohtaja ja sihteerinä yhdistyksen toimisto- ja tiedotussihteerit. Toimintavuonna pyritään kehittämään YTR:n työskentelyä entistä järkevämpään suuntaan.

Yhdistys jatkaa toimintavuonna vuonna 2013 aloitettuja vaikuttajatapaamisia (vapaan sivistystystyön kannalta keskeiset ministerit, kansanedustajat ja viranhaltijat). Tapaamisten keskeisenä sisältönä on vapaan sivistystystyön aseman ja tunnettuuden vahvistaminen sekä toiminnallisten resurssien varmistaminen.

Yhdistys järjestää kansanedustajatapaamisen kaksi kertaa vuonna 2018. Tilaisuuksiin kutsutaan kansanedustajia, kansanedustajien avustajia sekä eduskuntaryhmien sivistyspoliittisia työntekijöitä.

Yhdistyksen nimeämät edustajat toimivat erilaisissa työryhmissä ja toimikunnissa tuoden esille vapaan sivistystystyön näkökulman.

Yhdistys osallistuu kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumuksen toimeenpanoon vapaassa sivistystystyössä. VST:n edustaja osallistuu Itä-Suomen vapaan sivistystystyön yhteistyöelimen toimintaan.

Edunvalvonta- ja vaikuttamistystyön linjaukset hyväksytään liiton hallituksessa. Yhdistyksen puheenjohtajisto hoitaa käytännössä edunvalvontatyön.

3. Viestintä ja brändityö

Vapaa sivistystystyö toteuttaa viestintästrategiaa siten, että vapaan sivistystystyön oppilaitokset ja niiden valtakunnalliset liitot huolehtivat vapaan sivistystystyön koulutuksen markkinoinnista paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Oppilaitokset ja niiden valtakunnalliset liitot huolehtivat oppilaitosten ja oppilaitosryhmien julkikuvasta ja tunnettuudesta.

Yhdistys kohdistaa vaikuttamisviestintään niihin tahoihin, jotka päättävät vapaan sivistystystyön resursseista eli opetus- ja kulttuuriministeriöön, työ- ja elinkeinoministeriöön, Opetushallitukseen, Suomen Kuntaliittoon, valtioneuvostoon ja eduskuntaan. Yhdistys huolehtii jäsenliittojen kanssa siitä, että tieto kulkee kaikkien vapaan sivistystystyön valtakunnallisten toimijoiden kesken eikä viestintä ole ristiriitaista. Yhdistyksen sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä sovelletaan yhdistykselle hyväksyttyä viestintästrategiaa.

Toimintavuonna yhdistys

- viestii vapaan sivistystyön olemuksesta, laajuudesta ja merkityksestä tiedotusvälineille
- tekee Kansanvalistusseuran kanssa viestinnällistä yhteistyötä
- ylläpitää sivistysorganisaatioiden tiedottajien Timo-listaa ja viestii sen kautta ajankohtaisista vapaan sivistystyön ja aikuiskasvatuksen asioista.

4. Kansainvälinen toiminta

Yhdistys osallistuu pohjoismaisten ja eurooppalaisten aikuiskoulutuksen yhteistyöverkostojen toimintaan. Oppilaitokset ja oppilaitosmuodot hoitavat omat kansainväliset yhteytensä.

Yhdistys on jäsenenä aikuiskoulutuksen maailmanjärjestössä ICAE:ssa ja eurooppalaisessa kattojärjestössä EAEA:ssa. Yhdistyksen roolina EAEA:n jäsenjärjestönä on tukea sen eurooppalaista edunvalvontaa Suomesta käsin sekä osallistua keskusteluun, kun muodostetaan Suomen kantoja koulutusta koskeviin linjanvetoihin EU:ssa. Käytännön yhteydestä huolehtii EAEA:n hallituksen jäsenenä toimiva Pirkko Ruuskanen-Parrukoski, jonka työnantaja Kansanvalistusseura hoitaa myös EAEA:n tiedotuksen.

Yhdistys tekee yhteistyötä pohjoismaisten vapaan sivistystyön järjestöjen edustajien Folkbildning i Norden-verkoston kanssa ja osallistuu Pohjoismaisen aikuisoppimisen verkoston (NVL) työryhmien ja verkostojen toimintaan, kun niiden aiheet edistävät vapaan sivistystyön asemaa ja kehittämistä.

Toimintavuonna yhdistys

- osallistuu aktiivisesti EAEA:n hallitustyöskentelyyn. VST:n edustajana toimii Pirkko Ruuskanen-Parrukoski.
- osallistuu Suomen linjanmäärittelyihin eurooppalaisissa ja pohjoismaisissa aikuiskoulutuksen ja vapaan sivistystyön kysymyksissä
- osallistuu pohjoismaisten vapaan sivistystyön yhteisjärjestöjen edustajien tapaamisiin. Yhdistystä edustaa tapaamisissa puheenjohtaja
- osallistuu NVL:n vapaan sivistystyön kehittämiseen tähtäävään toimintaan
- kehittää yhdessä Kansanvalistusseuran kanssa EAEA:n maakohtaisen raportointiin liittyvää vapaan sivistystyön toimintaa kuvaavaa tiedotuskoostetta, jota voi hyödyntää myös Suomessa.

5. Hankkeet

Sivistyksen Vastuu ja Vapaus (SVV) -tutkimusohjelma vv. 2017–2019

Yhdistys jatkaa tutkimuksen vahvistamiseen ja hyödyntämiseen liittyvää yhteistyötä yliopistojen ja jäsenjärjestöjen kanssa. VST:n tehtävänä SVV-ohjelmassa on tutkimustiedon levittäminen, kansallisten tutkijatapaamisten ja tutkimusseminaarin järjestäminen yhteistyössä yhteistyöyliopistojen kanssa sekä SVV-toiminnasta tiedottaminen. Tutkimukseen liittyvää yhteistyötä ja tukitoimintaa toteutetaan erillisrahoituksella (OKM ja säätiöt).

Toimintavuonna yhdistys

- järjestää tutkimuspohjaisen vapaan sivistystyön seminaarin
- järjestää yhteistyöyliopistojen kanssa tutkijatapaamisia
- ylläpitää SVV-verkkosivustoa
- tiedottaa vapaan sivistystyön tutkimuksesta.

Tutkimusohjelman koordinaattorina toimii Sini Teräsahde.

Vapaan sivistystyön rooli, asema ja merkitys suomalaisessa koulutuskentässä ja laajemmin yhteiskunnassa - tutkimushanke 2017–2018

Yhdistys sai opetus- ja kulttuuriministeriöltä erillisrahoituksen otsikossa mainitun tutkimushankkeen toteuttamiseen vuosina 2017–2018. Hanke käynnistettiin keväällä 2017. Syksyllä 2017 päätettiin tutkimushankkeen teemat ja artikkelien kirjoittajat. Tutkijat kirjoittavat tekstit talvella 2018, ja tutkimustulokset julkaistaan vuoden 2018 lopulla. Hanketta johtaa ohjausryhmä, johon kuuluvat professori Jyri Manninen, professori Anja Heikkinen, puheenjohtaja Aaro Harju ja hankkeen koordinaattori Sini Teräsahde.

Digitalisaatio ja sen edistäminen vapaan sivistystyön oppilaitoksissa -hanke 2018–2020

Digitalisaatio etenee vauhdilla suomalaisessa yhteiskunnassa ja myös opetuksen ja oppimisen piirissä. Vapaa sivistystyö ei voi jäädä takamatkalle tässä kehityksessä. Digiosaaminen ja -resursointi vaihtelevat tällä hetkellä suuresti vapaan sivistystyön oppilaitosten ja oppilaitosryhmien välillä. Myös opettajien ja muun henkilöstön koulutus vaatii yhteisiä ponnisteluja, jotta osaaminen on riittävällä tasolla vastaamaan tulevaisuuden opetustarpeisiin.

PIAAC-selvityksessä kävi ilmi, että noin 600 000:lta suomalaiselta puuttuvat riittävät it-taidot, jotta he voivat selviytyä asiallisen hyvin digitalisoituvassa yhteiskunnassa. Tämän ryhmän koulutus olisi luonteva tehtävä vapaan sivistystyön oppilaitoksille, kuten aikanaan oli atk-taitojen perusopetus. Jotta vapaa sivistystyö voi tarttua tähän isoon haasteeseen, pitää oppilaitosten resursoinnin ja järjestelmien sekä henkilöstön osaamisen olla kunnossa.

Yhdistys on hakenut opetus- ja kulttuuriministeriöltä hankerahoitusta, jotta vapaan sivistystyön oppilaitosten digitalisaation kehittämistarpeisiin voidaan vastata. Hankehakemuksessa korostetaan tulevaisuuden kouluttautumistarpeita, digitalisaatiokehityksen mahdollistamia uusia toimintamalleja ja ekosysteemejä, digipedagogiikkaa ja sen kehittämistä vapaassa sivistystyössä, digiosaamisen arviointia sekä opettajien ja muun henkilöstön digiosaamisen parantamista koko oppilaitoskentän osalta, alueellista digitutorointitoimintaa vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, digitaalisia hallinnollisia prosesseja, yhteistä sisällöntuotantoa kokeilukulttuurin ja pilotoinnin hengessä, yhteisiä osaamismerkkejä sekä hankkeen toteuttamista yhteistyössä tieteellistä tutkimusta tekevän toimijan kanssa, jotta hankkeen myötä saadaan validia tietoa vapaan sivistystyön digitalisaation mahdollistamista suunnista ja kehittämiskohteista myös jatkoa ajatellen. Hanke tulee olemaan kaksikielinen.

Pohjoismaiset ja EU-alueen matka-apurahat

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee vapaan sivistystyön toimijoiden pohjoismaista ja EU-alueen yhteistyötä avustuksella, joka kanavoidaan kentälle VST:n kautta.

Toimintavuonna yhdistys

- jakaa apurahoja alan oppilaitoksissa ja järjestöissä työskentelevien Pohjoismaihin ja EU-alueelle suuntautuvien alan yhteistyöhön, täydennyskoulutukseen tai konferensseihin osallistumiseen liittyvien matkojen kustannuksiin, mikäli tarkoitusta varten saadaan erillisavustus opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Talous

Yhdistyksen talous rakentuu opetus- ja kulttuuriministeriön järjestöavustuksen varaan ja jäsenmaksujen varaan. Hankkeet toteutetaan hankerahoituksella ja rahastojen/säätiöiden avustuksilla, joita haetaan toimintavuonna tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Taloutta hoidetaan hyväksytyyn talousarvion mukaisesti.

Henkilöstö

Yhdistyksen toimintaa johtaa hallituksen puheenjohtaja, joka osallistuu konkreettisesti yhdistyksen tavoitteiden ja tehtävien toteuttamiseen. Yhdistys on tehnyt puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien tehtävien hoitamisesta ja siitä maksettavasta korvauksesta sopimuksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien taustaorganisaatioiden kanssa. Varapuheenjohtajien valinnasta sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien välisestä työnjaosta päättää yhdistyksen hallitus.

Toimisto- ja tiedotussihteeri Satu Sälpäkivi hoitaa yhdistyksen toimisto-, taloushallinto- ja tiedotusasiat. Yhdistys on tehnyt sopimuksen Suomen Kansanopistoyhdistyksen kanssa siitä, että Kansanopistoyhdistys tarjoaa puoliaikaisen työn ja maksaa puolet Satu Sälpäkiven palkasta. Yhdistys laskuttaa palkkaosuuden Suomen Kansanopistoyhdistykseltä.

Arviointi

Yhdistyksen hallitus arvioi edellisen vuoden toiminnan ja talouden vuoden 2018 alkupuoliskolla.